

Törököt fogtunk?

Tudományunkkal ismerkedni érkezett hozzánk nemrégiben egy török hölgy. Magyar kollégái többségével angolul kommunikált, érdeklődőn, szerényen viselkedett. Magyarán úgy is mondhatnánk, a légynek sem ártott. Ezért esett teljes pánikba, amikor egy pénteken este a bérelt IBUSZ-lakásba hazatérve az aytáján bedobott kis cédulát talált. A cetlin egy géppisztolyra emlékeztető sematikus rajz volt és valami szöveg. Nem értette. De ösztönösen félni kezdett. Fantáziája meglódult és hamarosan eluralkodott rajta az a gondolat, hogy ez a rajz az öldöklés egyik eszközeivel neki szánt fenyegetés. A papírdarabon lévő betűk és számok pedig nyilván a merényletre készülők váltságdíjfeltételei. Ha meg tudná őket fejteni, segíthetne talán magán. Szótárát azonban éppen aznap a kutatóintézetben felejtette, amit hétvégére bezártak...

Nem lévén más lehetősége, uralkodni próbált félelmen, kimerészkedett a lakásból, hogy megkérdezze a szomszédait, le tudná-e fordítani számára is érthető nyelvre valaki az „üzenetet”. Derék lakótársai – más nyelven nem beszélve – magyarul próbálták megmagyarázni neki, hogy mit is jelent a rajz, az írás. Volt, aki mutogatással „tolmácsolta”: a fegyverre emlékeztető rajzot a fal felé fordította és berregő, pukkanó hangokat hallatott. A derék török nőt ettől végképp hatalmába kerítette a páni félelem. Bezárkózott a lakásba és egész hétvégén reszkette várta a végzetét. Nem jött. Kínkeservesen eljőve viszont a hétfői nap, amikor óriási lelkiért és bátorságot véve kjsurrant a lakásból és beszietett az intézetbe. Feldúltan előadta kutatótársainak problémáját és a cédulát. Amin az a „fenyegetés” állt, hogy X. Y. falfúrás és szögbelövés vállal. Némi derűltetés és angol nyelvű magyarázkodás után a török vendég végre megnyugodott. Szótárától azonban azóta egy percre sem válik meg és kitartóan tanul magyarul. Nyilván levonta a következtetést, hogy (a magyarok többsége számára) ez a világnyelv.

Amivel a világban mindenfelé ott vagyunk. Mostanában leginkább Törökországban: Drinápolytól (bocsánat Edirne-től) Isztambulig. Ahol mindenféle szótár és világnyelvtudás nélkül otthonosan intézzük bevásárlásainkat. Magyarul alkudozva. Tehetjük. Az ízig-veéig kereskedő törökök ugyanis tudnak a mi „világnyelvünkön”. Eladni legalábbis. – S. nyakam, valamint a szultáni kincstár kanálgyémántját teszem rá, hogy nem a török hódoltság idején vagy százötven évig „ideiglenesen hazánkban állomásozó” őseiktől örökölték, mentették át ezt a tudást. Hanem most szerezték, szerzik a bundatoursok időszámítása óta.

Sokan közülük igen magas társalgási szintet is elértek már. Az Isztambuli főutcáján lévő Kék Duna Áruházban pár hete „leckét” is adtak nekem ebből. Az udvarias, szolgálatkész kereskedőseged megkért, hogy ne törjük magunkat a német nyelvű beszéddel; mondjuk csak magyarul. Mondtuk: én is, ő is vagy egy óráig.

Az almaeát kortyolgatva arról beszélt nekem – alig tör(ököl)ve a magyart az ifjú boltos, hogy a mi kereskedelmi „szakembereinket” és pénzügyi „főokosainkat” ők bizony még kifutófiúnak sem alkalmazzák: Annnyira nem érik a szakmát. Honnan veszi ezt? Hát onnan, hogy Isztambulig, Bécsig, müncheni autopiácig futtatják a honfitársait meg a valutájukat... Az igazi üzletember pedig...

Nem részletezem. Inkább álmodozom egy sort arról, megérjük-e, hogy a hozzánk jövő idegennek általa is érthető nyelven tud népünk többsége felvilágosítást adni – s hogy a magyar turista egyszer majd azért megy Törökországba, mert a Kék Mecsetet akarja látni.

Szabó Magdolna

A Forrás titka

Két éve, amikor még nem jelentkeztek a független szak-szervezeti mozgalmak – ilyen szempontból talán az utolsó pillanatban – az ágazati szak-szervezetek összefogásával, központi támogatással épült meg az újszegedi Forrás SZOT-üdülő.

Az építmény külső és belső megjelenésétől eltekintve, nem sokban különbözött hasonló társaitól – s talán ezért is több kritikus megjegyzés címzettje volt. Féltévi üzemeltetését követően azonban új vezető került az igazgatói székbe.

Sándor Péter (korábban a budapesti Rózsadomb üdülőben volt hasonló beosztásban) az üdülő második születésnapján összegezte, mi a Forrás népszerűségének titka:

– A lehetőség adott volt: az ország egyik legszebb gyógy-üdülője, a termálvíze és Szedged kulturális életére támaszkodva jó és vonzó célponttá válhat – gondoltuk –, ezért e lehetőségeket is kihasználva arra törekedtünk, hogy az egyébként jelentős tranzitforgalmat lefékezzük, megállítsuk. Eredeti profilunkat megőrizve, egyre többre vállalkozunk, és erre törekszünk a jövőben is. Miközben a város felé is szélesre tárjuk kapuinkat (például a mozgássérültek ingyen használhatják medencénket), azt szeretnénk, ha a külföld, az északi népek érdeklődése is megnőne irántunk. Jelenleg éppen ez ügyben tárgyalunk egy orvosi-idegenforgalmi kft. képviselőivel. Be kell látnunk, a régi módon – ha az eddig elért szintet tartani kívánjuk – már nem lehet dolgozni. Az utóbbi 40 év egyik nagy vívmánya – az üdültetés – a jelenlegi keretek között összeomlóban van. A SZOT tehetetlenségét jelzi az a tény is, hogy tagjaival szemben nem meri vállalni e vívmány 60 százalékos csökkentését, de ennek kiegyensúlyozására a kormány nál nem tudja kiharcolni a nagyobb mértékű dotációt sem. Mi ennek ellenére minden tőlünk telhetőt megteszünk vendégeinkért.

A vállalkozó szellemű igazgató ez utóbbi állítását igazolta, az általam megkérdezett vendégek többsége is. Véleményükben a családiás üdülőgyógyfürdő dicsérete fogalmazódott meg...

V. I.

Újabb vendégjárás

Otello-felújítás a Nagyszínházban

pillanatok, mint a Viharjelenet vagy a Credo, kisebb intenzitással szólnak meg. Győri-ványi Otello-dirigálásának fennsíkja a III. felvonás. Ez minden ízében kitűnően, a maga komplexitásában szól meg. Úgy vélem, az interpretáció távlatát ez a magas szint adja, s a tehetséges dirigens későbbi (esetleg a későbbi szegedi) vezénylései során ezt a minőséget a darab egészében is érvényesíteni tudja majd.

Még egy (előre nem jelzett) vendégünk volt: Csavlek Etelka mint Desdemona. A pesti Operából nemcsak jelmezét, de szerepfarmálását is hozta magával. Ha komolyan vesszük, hogy egy-egy produkcióban a drámai viszonyok a szereplők közötti (erő)egyensúlyok gondos kimérésével működnek (s ebben az Otellóban ezt komolyan lehet venni), akkor Csavlek nem illik a képhe. Ő ugyanis érett aszszonyt formál, Kerényi Desdemónája pedig kifejezetten kislányos volt, jóval fiatalabb Otellónál. Ezt azonban csak

egy igen magas igényszinten emelhetjük kifogásként. Csavlek poétikus, megrázó Desdemona. A művészno legjobb alakításait nagyszony-szerepekben nyújtja (A Figaro grófnője, A Rózsavag Tábarnagynéja). Ebben a Verdi-figurában is „klasszicizál”: a belső folyamatokra koncentrált, mentes mindenfajta közvetlen drámaiságtól, túlzástól. Az egyik legnagyobb kultúrájú magyar énekesnő egyedi, érdekes Desdemonát formál. Legjobb formájában énekelte egyik legjobb szerepét Juhász József. Otellója mélyen tragikus, drámai alakítás. Németh József is megismételte sikeres Jagóját. Nemcsak a sötét, drámai jelenetekre koncentrált, pontosan „hozza” az olyan világosabb színeket is, mint például a Kendőtercett.

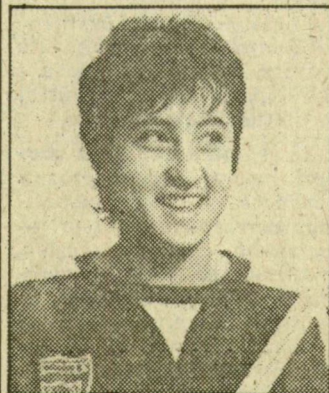
A kórus a darab egészében jó, sőt sokszor kiváló; egyedül a Viharjelenet haladja meg kissé az erejét. A színház Otello produkciójának értékei azt kívánják, hogy a darab hosszú ideig repertoáron maradjon.

Márok Tamás

Ákos és a dixi

nészek. Maga a lemez gyönyörű kék színű, áttetsző anyagból készült. Igen, ez az a bizonyos alapanyag, ami körül annyi mendemonda kelt lábra, ami miatt a Nívó Kft.-nek annyi gondja volt. Szerencsére – mint illetékesektől megtudtuk – a selejt Vikidál-lemezekről a Kermi-vizsgálat kiderítette, csupán gyártási hibaezrelekről volt szó, a megengedett 5 százalékkal szemben. (S a majd száz ezer elkel példányból a hirtverés kapcsán összesen hatvanat vittek vissza a vásárlók.)

Hogy a lemez – egyelőre ötezer példányban – megjelenített, az a Szentesi Felszabadulás Tsz tagságának is köszönhető. Tiszteletre méltó és követendő példa: közgyűlés szavazta meg ezt a mecenatúrát! Hogy a lemezen csak magyar, helyi szerzők műveit játssza az együttes, annak finánciális okai vannak (a külföldi szerzői jogdíj szinte megfizethetetlen). Hogy Weszely Ernő magyarul énekel, az érdekes kísérlet. Hogy két dobosa van a zenekarnak, az nyereség, hogy ők az „A” oldalon lovagi dobostornát vívnak egymással, ez a lemez csúsa, s hogy Kertész Ákos, a csata egyik lovagja csupán tizenöt éves, az azt hiszem: szenzáció.

Ötödik lemeze jelent meg a napokban Dobostorna címmel a Molnár Dixielandnek. Ezt a Nívó Kft. és a Szentesi Felszabadulás Termelőszövetkezet gondozta. A lemezen közreműködnek az együttes tagjai: Molnár Gyula (klarinét), Kalocsai Géza (dob), Blaskovics László (trombita), Mucsi Árpád (tuba), Kovács Ferenc (bendzó), Kiszin Miklós (bőgő), valamint két vendég: Weszely Ernő (ének-zongora) és Kertész Ákos (dob). A zenekart Molnár Gyula, Weszely Ernő és Czizják Béla szervezte, a lemezbortót Szekeres Ferenc tervezte.

A borítón szellemes grafika: nagy díszes dobortorta tetején cukorkorrozák között állnak derékig a töltelékben – mint marcipán – ám az olyan elementáris erejű

Ma este a Royalban

Kende Péter, a Párizsban élő, néves magyar politológus mondta a Napzárta egyik késő tavaszi adásában, hogy az általa szerkesztett Párizsi Magyar Füzetek legmúltabb hazai örökösai a Századvég fiatal szerkesztői. Aki figyelemmel kísérte az alig öt éve működő folyóiratot, annak érthető, hogy miért vállalt a nívós emigráns kiadvány szerkesztője szellemi közösséget az ELTE Jogász Szakkollégiuma (jelenleg Bibó István Szakkollégium) társadalomelméleti folyóiratának gárdájával.

A Századvég szerkesztői a magyar sajtótörténetben ritka kísérletre vállalkoztak. Egy 1985-ben indult színvonalas diáklapból profi folyóirattá hozták létre. Mindezt úgy, hogy a kiadvány „egzisztenciális problémáit” gazdasági vállalkozással oldják meg. (A Századvég Kft. nemcsak könyveket ad ki, hanem nyomdát vásárolt és bérmentkét végez.) Így átmenetileg sikerült megoldaniuk azokat a dilemmákat és nehézsé-

Századvég

geket, amelyek a többi induló lap szerkesztőit (AETAS, Harmadkor, Határ, Küzdőtér) még mindig szorongatják.

A századvégesek – kihasználva az egyetem adta liberálisabb légkört – elsőként tették meg a lehetőséget annak, hogy olyan kiváló gondolkodók, mint Kis János, Szabó Miklós, Szalai Pál, Kenedi János és még többen a demokratikus ellenzék tagjai közül, nyíltan kifejezhessék nézeteiket egy legális lapban. Másrészt folyamatosan teret adtak a magyar emigráció több képviselőjének. (Schöpplin György, Faragó Béla, Kende Péter). Tudatosan vállalták a magyar demokratikus hagyományok legjobbait és az Élő múlt című rovatukban hosszú visszavágásokat közöltek Jászi Oszkár, Szabó Zoltán, Móms Illés, Ignátusz Pál és Nagy Imre politikai publicisz

Bellavics István

A Szegedi Egyetemen

„Ruszt-ügy” és sajtóvita

Két vita-összeállítás is olvasható a Szegedi Egyetem ma megjelenő számában. Ruszt József nagy visszhangot kiváltó, DM-beli interjújából pillanatok alatt „Ruszt-ügy” kerekedett. A lapban újabb véleményeket olvashatnak. Hasonlóan vihart kavart Gróf Róza előző számban megjelent Sárosi a sajtó című cikke. Nikolényi Istvánnak, a Csongrád Megyei Hírlap főszerkesztőjének reagálása és Gróf Róza megjegyzése az első oldalon található.

Gazdasági reformunk központi kérdése a tulajdonreform. Ennek fő kormányzati felelőseivel, Martonyi János kormánybiztossal készült interjú. A rehabilitált tudósok című sorozatban megjelent Sárosi a sajtó című cikke. Nikolényi Istvánnak, a Csongrád Megyei Hírlap főszerkesztőjének reagálása és Gróf Róza megjegyzése az első oldalon található.

A legújabb színházi bemutatóról, A felölény című musicalről Solymosi Bálint mondja el véleményét – Szörnymentén.

Az utolsó oldalon Szelényi Iván, Amerikában élő közgazdász-szociológus vall magáról Útilapu címmel.

Ákos szentesi gyerek, elsős a Tömörkény Gimnázium Zene-művészeti Szakközépiskolájában. Sötét este volt, mire nagy táskájával, egyenesen a suliból megérkezett a szerkesztőségbe.

– Reggeltől estig iskolában vagy?

– Ez ilyen nap volt. A „művészeti iskolák” elég sok órájuk van. Megesik, hogy éjfélig készülök a másnapi órára. Nem vagyok túl jó tanuló, de szeretek suliba járni. Itt jobb a társaság, mint az általánosban volt.

– Tudják a gyerekek, hogy Molnárékkal lemezed jelent meg?

– Már többen meg is vették. Gratuláltak nekem, s úgy hiszem, őszintén örülnek.

– Mikor és hogyan derült ki, hogy van érdeked a dobolásban?

– Apu Szentesen egy szórakozóhelyen zenél, zongorázik. Már egész kicsi koromban észrevettem, hogy szívesen püfölöm a tárgyakat. Később kedvenc szórakozásom lett az otthoni műanyag széket filctollal ritmikus ütogetni. Egyszer Molnárék Szentesen szerepeltek s az egyik szünetben megengedték nekem, hogy a dobokhoz üljek.

– Kalocsai Géza az együttes dobosa, nem fél, hogy elveszed a kényerét?

– Á, dehogy. Partnernek tekint. Nagyon hálás vagyok neki, sokat segített az elején. Hétvégenként édesapám felvisz Pestre Köszegi Imréhez, a Super Trió dobosához. Ő a szakma nagy öregje, tőle rengeteget tanulok. Nagy élmény egy-egy koncerten fellépni. A Benkő Dixielanddel szerepeltem nemrég az „Add a kezéd” jótékonyági hangversenyen, amit mozgássérült gyerekek javára szerveztek Budapesten. A nyáron pedig Molnárék magukkal vittek a franciáországi turnéjukra.

– Nem árt meg ez a korai siker?

– Remélem, nem. Azért én gyerek vagyok. Szeretek játszani s a barátaimmal hülyéskedni...

– Ugye kapok tőled egy autogramot ide a lemezbortúra?

Ma este 7 órától a Bartók Béla Művelődési Központban a Molnár Dixieland koncertet ad. Az új lemezt mutatja be, melyet a helyszínen is meg lehet vásárolni. A koncert után az együttes tagjai dedikálnak.

Pácsika Emilia